

NOTA PRELIMINAR A L'ESTUDI DE LA DISTRIBUCIÓ DEL GÈNERE *Typhlocirolana* RACOVITZA (Crustacea, Isopoda). PRIMERA CITA A MENORCA

per Joan Lluís PRETUS (*)

Resumen

Se da a conocer la presencia de *Typhlocirolana* en Menorca y Alicante y se intenta un bosquejo de la distribución del género según la bibliografía.

Abstract

The presence of *Typhlocirolana* on Menorca and in Alicante is reported for the first time, accompanied by a sketch of the distribution of this genus according to the bibliography.

Introducció

L'isòpod freatobi *Typhlocirolana moraguesi* fou trobat per primera vegada l'any 1905 per Racovitza a les Coves del Drac, Manacor, i de llavors ençà s'han anat descrivint noves espècies arreu de les aigües càrstiques circummediterrànies. Els caràcters morfològics que aquell (Racovitza, 1912) proposà primàriament a l'hora de distingir-les, en un treball on descriu minuciosament les espècies africano-occidentals (*T. fontis* Gurney, *T. gurneyi* Racovitza i *T. buxtoni* Racovitza, junt amb *T. moraguesi*) són discutits per Monod (1930) i Nourisson (1956), els quals amplien llur distribució pel Nord d'Àfrica, un d'ells sense realitzar la determinació bionòmica de les noves troballes (Nourisson, 1956). A Melilla es descriu posteriorment *T. rifana* Margalef, 1958, pròxima a l'espècie de Mallorca. Pel que fa a l'estudi de l'àrea d'ocupació de *T. moraguesi*, també s'ha anat ampliant a les Balears (Pujiula, 1911; Escolà, inèdit; Orghidan et al. 1975), i darrerament ha estat objecte de noves localitzacions a diverses cavitats càrstiques de Mallorca i de l'illa Dragonera (Ginés i Ginés, 1977). Per altra banda s'han descrit *T. steinitzi*

Strouhal, 1961, i *T. reichi* Por, 1962, ambdós de la regió oriental, i s'ha trobat *T. moraguesi* a Sicília (Caruso i Costa, 1978); dades molt interessants que ens amplien l'àrea de dispersió de llevant a ponent de la riba mediterrània.

Amb aquesta nota vull donar a conèixer l'existència de *T. cf. moraguesi* a l'illa de Menorca, i esmentar que també es coneix en altres coves peninsulars, a Alcoi i Benidoleig, dins la província d'Alacant (González S., com. pers.).

Typhlocirolana a Menorca

Ni els estudis fets a Menorca d'hidrobiologia (Margalef, 1952, 1953), ni els estrictament biospeleològics (Mission H. Coiffait, et P. Strinati, 1958; i altres) donen compte de la presència d'aquest isòpod, i sí en canvi d'altres espècies freatòbies, com *Metacrangonyx longipes* o *Salentinella angelieri*, cosa que ens informa de la necessitat d'un catàleg complet de cavitats menorquines per facilitar o rigoritzar els futurs estudis.

T. moraguesi ha estat trobada a Menorca únicament per ara a «Sa Cova de ses Figueres», del terme municipal de Sant Lluís (fig. 1), situada a

(*) Cf. Sant Sebastià, 35, 2.º. Maó, Menorca.

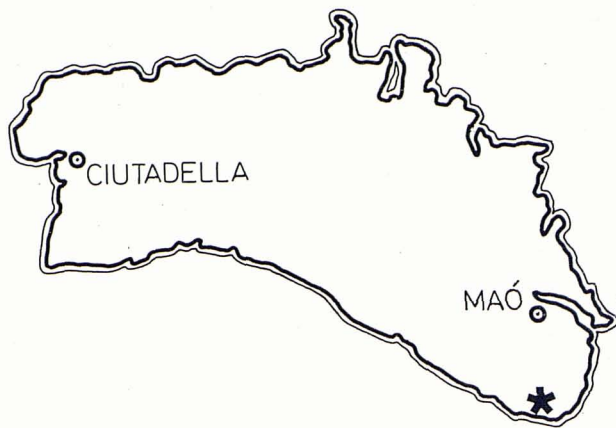

Figura 1: Localització de la Cova de ses Figueres.

uns 13 metres sobre el nivell de la mar i amb coordenades X- 7° 56' 24" Y- 39° 48' 51", que corresponen a l'abisament que permet l'accés a la cavitat. Consta la cova d'una sala principal, de vint metres d'amplària, on s'hi troba un embassament d'aigües freàtiques ocupant el fons del desnivell que aquella presenta en direcció Sud. Aproximadament cap al SE s'obri una xarxa de petites galeries seguint les juntes d'estratificació; es tracta de conductes formats per dissolució a càrrec d'antigues circulacions de tipus freàtic. Una petita habitació s'estén al NE i és l'única part que conté certa varietat de processos reconstructius. A la nau principal, originada per esfondraments deguts a mecanismes clàstics, hi ha abundants ossos i matèria vegetal, i una àmplia superfície està dominada per les arrels de les figueres de l'entrada. La temperatura de les aigües és de 19,5° C, i la clorinitat segons la volumetria amb nitrat de plata és de 666,6 mg. Cl/l. (dades de A. Vallespir, amb mostres del 12-IX-81).

Les característiques de les poblacions menorquines de *Typhlocirolana* seràn especificades en un estudi posterior. Les dades que ens informen de la biologia d'aquest gènere a nivell de l'àrea de distribució coneguda són molt escasses, i creiem

que és justificable treballar en el tema. Un primer intent autoecològic i de distribució dintre de Mallorca es pot trobar en Ginés i Ginés (1977) i dades de temperatura es donen al temps que es citen noves localitats.

Referent a l'àrea de distribució, hem fet un intent de recopilar les cites publicades a nivell de gènere per tal de tenir una idea aproximada d'aquella (fig. 2).

He d'agrair l'ajuda d'en A. Ginés i en B. Mercadal, tant en el treball bibliogràfic com en el de camp.

Bibliografia

- CARUSO, D.; COSTA, G. (1978): «Ricerche faunistiche ed ecologiche sulle grotte di Sicilia VI. Fauna cavernicola di Sicilia (Catalogo ragionato)». *Animalia*, 5 1/3: 423-513. Catania.
- GINÉS, A. (1980): «Bibliografía bioespeleológica actualizada de las islas Baleares». *Endins*, 7: 69-73. Palma de Mallorca.
- GINÉS, A.; GINÉS, J. (1977): «Datos bioespeleológicos obtenidos en las aguas cársticas de la isla de Mallorca». Com. 6è Simp. d'Espel. Publ. C.E.T. 81-95. Terrassa.
- GURNEY, R. (1908): «A new species of *Cirolana* from a fresh-water spring in the Algerian Sahara». *Zool. Anz.* 32: 682-685.
- MARGALEF, R. (1952): «Materiales para la hidrobiología de la isla de Menorca». *Publ. Inst. Biol. Aplic.* 11: 5-112. Barcelona.
- MARGALEF, R. (1953): «Los crustáceos de las aguas continentales ibéricas». *Inst. For. Invest. y Experim.* 243 pags. Madrid.
- MARGALEF, R. (1958): «Algunos crustáceos de las aguas continentales de España y Norte de Africa». *Misc. Zool.* 1 (1): 51-60. Barcelona.
- MONOD, T. (1930): «Contribution à l'étude des *Cirolanidae*». *Ann. Sci. Nat. Zool.* (10) 13: 129-183.
- MONOD, T. (1934): «*Typhlocirolana fontis* (Gurney) à Hassi-Chebaba». *Mém. Soc. Hist. Nat. Afr. Nord.* 4: 87-89. Alger.

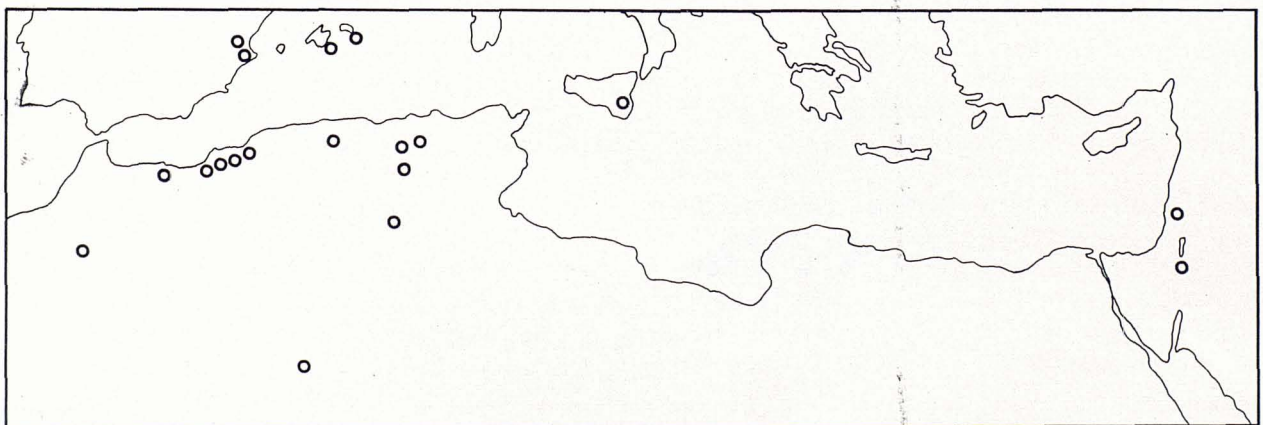

Figura 2: Distribució del gènere *Typhlocirolana*.

COVA DE SES FIGUERES

Sant Lluís. Menorca

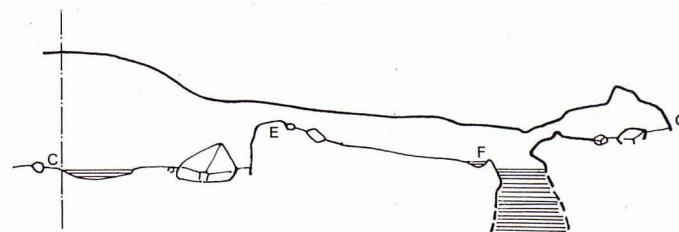
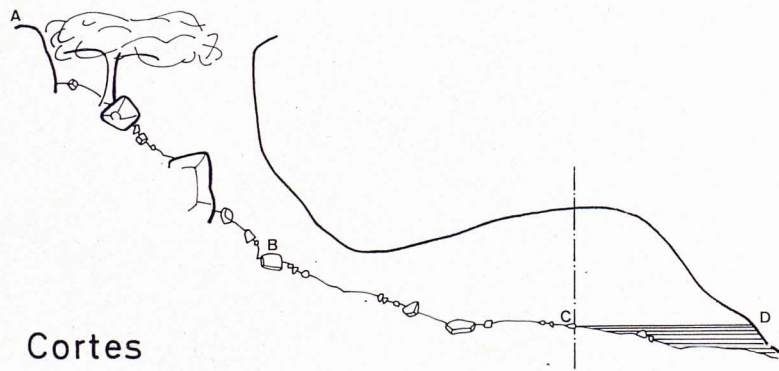
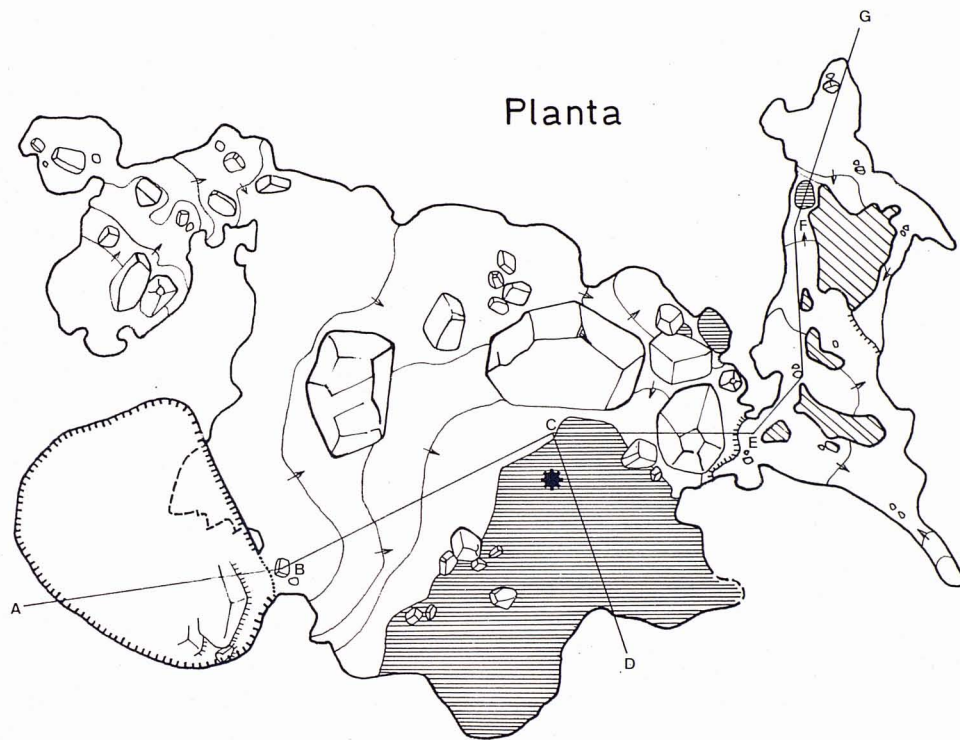
Topografía: A. GINÉS
A. L. MAROTO
J. L. PRETUS

Colaboración: J. L. FLORIT
G. TRIAY

EST

12-9-81

N.m.

- NOURISSON (1956): «Etude morfologique comparative et critique des *Typhlocirolana* du Maroc et de l'Algerie». *Boll. Soc. Sci. Natur.*, 36. Marruecos.
- POR, F. (1962): «*Typhlocirolana reichi*, n. sp., un nouvel isopode cirolanide de la dépression de la Mer Morte». *Crustaceana*, 4: 247-252.
- PUJIULA, J. (1911): «Un nuevo crustáceo (isópodo)». *Bol. Soc. Arag. Cien. Nat.* 10: 180-183. Zaragoza.
- RACOVITZA, E. (1905): «*Typhlocirolana moraguesi* n. g., n. sp., Isopode aquatique cavernicole des Grottes du Drach (Baléares)» *Bull. Soc. Zool. France*, 30 (4): 72-80. Paris.
- RACOVITZA, E. (1912): «Cirolanides (Première Série)». *Biospeologica* XXVII. *Arch. Zool. Exp. et Gén.* V Série: 10 (5): 226-272. Paris.
- STOCK, J. (1978): «A remarkably variable phreatic amphipod from Mallorca, *Rhipidogammarus variicauda* n. sp.» *Bijdragen tot de Dierkunde*, 48 (1): 89-95. Amsterdam.
- STRINATI, P.; COIFFAIT, H. (1961): «Faune cavernicole et endogée de l'île de Minorque. Mission H. Coiffait et P. Strinati (1958). 1. Les Grottes de Minorque». *Biospeologica* LXXX. *Arch. Zool. Exp. et Gén.* 99 (3): 227-233. Paris.
- STROUHAL, H. (1961): «Eine neue, ostmediterrane *Typhlocirolana*-Spezies (Isopoda, Cirolanidae)». *Ann. Naturhist. Mus. Wien.* 64: 245-256.
- VANDEL, A. (1964): «Biospéologie. La biologie des animaux cavernicoles». Ed. Gauthier-Villars. 619 pags. Paris.